

Patrik Plachta

ÚČO: 438829

Vavřinec z Březové

Vavřinec z Březové se podle určitých náznaků narodil roku 1371. Jako osmnáctiletý dosáhl bakalářského gradu na Pražské artistické fakultě. V roce 1397 dosáhl hodnosti mistra svobodných umění a začal studovat na Právnické fakultě. Tyto studia ovšem nedokončil, jelikož byl materiálně zajištěn.

I když nebyl vysvěcen na kněze, užíval obročí z několika far, které dále pronajímal. Takto se dovedl zabezpečit a mohl se soustředit převážně na jeho literární činnosti. Dokonce odmítl právo vyučovat na univerzitě. Vavřinec, jež byl Husův vrstevník nabyl mnoho zkušeností převážně politického a právního charakteru díky službě v královské kanceláři Václava IV., kde mimo jiné pořizoval překlady a úpravy oblíbených literárních prací.

Již roku 1413 se jeho jméno objevuje ve společnosti šlechticů, kteří se hlásí k Husově učení. Ztotožnění se s Husovým učením ovšem znamenalo, zřící se církevního obročí. Po smrti Václava IV. a rozpadu dvora se dostává do kanceláře Starého a později také Nového města pražského. Kdy zemřel, není dodnes známo, ale naposledy se připomíná 6. července 1437.

Díla

Vavřinec byl jeden z nejvýznamnějších autorů husitského období, a proto mu badatelé přisuzují i další anonymní díla. Je spojován se staročeskými adaptacemi *Knih snového vykládanie* a nedokončenou světovou kronikou, která je založená také na obdobných starších prací, i s překladem pověstného cestopisu tzv. *Johna Mandevilla*. Nesporné je však autorství oslavné, vůči nepřátelům kalicha ironicky laděné básně, *Píseň o vítězství u Domažlic*, a také stěžejní dílo Vavřince z Březové obsáhlá tzv. *Husitská kronika*.

Husitská kronika

Je to práce stejně tak dějepisná jako politická. Udivuje bohatstvím faktů, spolehlivostí údajů, zralým vypravěčským uměním i otevřeností úsudku. Vavřinec coby obhájce a vykladač politiky pražského měšťanstva jako politického středu stojí proti krajně nepřátelským frontám, Zikmundovi a táborům. Nicméně autorovým hlavním úmyslem bylo zachytit a obhájit vývoj husitské pře. Vyprávění tedy začíná r. 1414, kdy někteří kněží začali podávat svátost pod obojí způsobou. Nejpodrobnější a nejkonceptnější část představují roky 1419-1421, které byly nejbouřlivější v revolučních letech. Dílo nečekaně

končí popisem dramatických událostí 22. prosince 1421 strohým odbytím „a to se stalo ráno“. Tradičně používaný název Husitská kronika je až pozdní název. Pojem husité byl využíván katolíky jako hanlivé označení Husových následovníků, jaký název nesla v době vzniku, nevíme. Vavřinec byl přímý svědek událostí, ale také se opřel o rozsáhlý materiál úřední a poloúřední provenience. Toto dílo vyrostlo na podkladech shromažďovaných delší čas, až s odstupem času bylo kompletně sepsáno, aby se dosáhlo patřičného odstupu a objektivitu.

Edice:

Chronicon Laurentii de Brzyezowa. Edd. J. Goll – J. Emler – J. Gebauer. FRB V. Praha 1893, s. 327-534.

(dostupné na: <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=11&bookid=178>)

Literatura:

BLÁHOVÁ, Marie: Vavřinec z Březové, Husitská kronika a Píseň o vítězství u Domažlic. Praha 1979.

ČORNEJ, Petr: Tajemství českých kronik. Cesty ke kořenům husitské tradice. Praha 2003.

KUTNAR, František – MAREK, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. Od počátku národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století. Praha 1997.